

VERZOEK OM MEDEWERKING VOOR HET VERVAARDIGEN VAN EEN HOLLE-WEGEN-KAART VAN ZUID-LIMBURG

1. Inleiding

De holle wegen in het Zuidlimburgse landschap met hun vaak meters diepe insnijdingen zijn niet alleen historisch, ecologisch of landschappelijk interessant: het zijn ook potentiële wandel-, fiets- en ruiterspaden. Zonder intensieve bescherming zullen zij ongetwijfeld snel ten prooi vallen aan vervuiling, verval, vergraving ten dienste van de woningbouw of ze verdwijnen zoals de Pinweg in Margraten ten behoeve van de mergeexploitatie.

Onder de holle wegen vindt men de belangrijke interlokale routes van het verleden, waaronder ook relaties die aan betekenis hebben ingeboet.

Verrassend is b.v. een wegtracée 's Gravenvoeren-Gulpen, dat een schakel vormde in de relatie Luik-Aken.

Deze weg is dermate in onbruik geraakt, dat een geheel stuk tussen de Mergellandroute en Terlinden volkomen in verval is.

Deze weg is echter een prachtig parcours: opklimmend via diepe insnijdingen in een groen gewelf vanuit 's Gravenvoeren, hogerop prachtige uitzichten, als apotheose een fraai panorama vlak bij de Nederlandse grens, wegvlietend over de Sint-Pietersberg, Maastricht en met een doorkijk tussen Sint-Pietersberg en de Keerderberg en aan de horizon de puddingvormige steenstort van de mijn van Genk. Verrassend is de matige helling: het is beslist geen Cauberg!

Vorbij de Mergellandroute is het een dichtgegroeide sleuf vol modder, verderop wordt het een veldweg zonder-meer met een mooi uitzicht over het dal tussen Mheer, Banholt en de heuvelkam, waar deze weg over heen loopt. Bij landschapsreconstructie loopt dit tracee risico's te verdwijnen.

Bij Terlinden — klaarblijkelijk een oud knooppunt — vinden we een stuk asfaltweg, dat eindigt bij de Provinciale Weg Margraten-de Planck. Vorbij de

Provinciale Weg weer een veldwegtracée, dat vlak langs Reijmerstok loopt, hier en daar met een karakteristieke boom en voorbij Reimerstok met een rustige helling en mooie vergezichten afdaalt tot Euveren.

Een wonderlijke weg eigenlijk, zeker als men zich realiseert hoe mild de hellingen eigenlijk zijn, als men het forse relief daarbij in ogenschouw neemt: eenmaal omhoog en eenmaal omlaag en verder behoorlijk rechttoe rechtaan.

Halverwege één nederzetting: Terlinden en verder vrijwel buiten de bebouwing lopend. Een vrijwel

Holle weg, voetpad voor de recreatie.

foto Cultuur Technische Dienst

vergeten landschappelijk monument uit de karrevoerderstijd, maar toch een die de grootste kans heeft om onberoerd de 21e eeuw te halen als we hem intact laten.

Van de meeste andere route's zal men dat aan het eind van de 20e eeuw niet meer kunnen zeggen. De route's Maastricht-Margraten-Gulpen en Eijsden-Gulpen zijn nu reeds niet meer intact. Of de route Bemelen-Gulpen gehandhaafd kan blijven is een grote vraag. Tenslotte zal er een steeds grotere druk komen op het plateau tussen Berg, Sibbe en Margraten en het is de vraag, of men er niet van uit moet gaan, dat van deze route in principe stukken gaan verdwijnen.

In het laatste geval moet men trachten bepaalde torso's te behouden, die alleen al beschermd zouden moeten worden met het oog op het behoud van karakteristieke wegprofielen.

Kartering van de holle wegen in het landschap moet gericht zijn op bestudering van ligging, loop, landschappelijke, recreatieve en ecologische aspecten en tenslotte de graad van vervuiling en verwaarlozing. Dit kan met uitzondering van het reliëf op één kaartblad tezamen worden gebracht.

Met het oog op goedkope reproductie moet het kaartbeeld in zwart/wit worden uitgevoerd.

Voorlopig lijkt de schaal 1 : 10.000 het meest gewenst. Op andere bladen zullen karakteristieke profielen worden samengebracht: deze zullen met eenvoudige middelen worden uitgemeten.

De schaal zal waarschijnlijk 1 : 100 of 1 : 200 zijn.

Van minstens drie voormalige interlokale verbindingswegen zullen routebeschrijvingen worden samengesteld, hetzij om vast te leggen van wat gaat verdwijnen, hetzij om als leidraad te dienen bij de restauratie.

Voorlopig zijn als tracee's hiervoor uitgekozen:

(Maastricht-)Bemelen-Gasthuis-Gulpen,
Eijsden-Termaar-Gulpen,
's Gravenvoeren-Terlinden-Gulpen.

De uitvoering is nog in studie.

2. Doelstelling

- a. Aanvulling gegevens van Staatsbosbeheer, vooral met betrekking tot de historische relevantie, de esthetische aspecten en de graad van verval en vervuiling.
- b. Internationalisering: aanvulling met gegevens uit de Voerstreek, en het gebied aan weerskanten van de Jeker.
- c. Bestudering van de belangrijke interlokale route's.
- d. Bestudering van die holle wegen, die kans lopen door agrarische herstructurering en andere planologische maatregelen te verdwijnen.
- e. Leidraad bij de restauratie van historische, ecologisch of landschappelijk belangrijke tracee's.
- f. Leidraad voor diegenen, die streven naar verantwoorde wijzigingen in de agrarische herstructureringsprogramma's.
- g. Idem voor diegenen, die streven naar het behoud van karakteristieke holle wegen, die vallen binnen nieuwe bestemmingsplannen.
- h. Typering van wegprofielen.
- i. Leidraad bij het programmeren van toeristische wandel-, fiets- en ruiterroute's.
- k. Informatie ten behoeve van het landschapsonderzoek.

3. Enkele opmerkingen

Samenwerking wordt gezocht met biologen en andere geïnteresseerden binnen het Natuurhistorisch Genootschap.

Van deze werkzaamheden zal verslag worden uitgebracht in het Maandblad van het Natuurhistorisch Genootschap in Maastricht.

Het kaartmateriaal zal tevens ter beschikking worden gesteld van het Recreatieschap Zuidelijk Heuveland.

De samenstelling geschiedt op basis van onbetaalde vrijetijdsbesteding.